V Praze dne 10. 3. 2021

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
třída Kpt. Jaroše 7
604 55 Brno

ID datové schránky: fs2aa2t

PROSTŘEDNICTVÍM VEŘEJNÉ DATOVÉ SÍTĚ DO DATOVÉ SCHRÁNKY

Ke sp. zn.: **ÚOHS-S0088/2021/KS**

Stěžovatel: **ČKMA, z. s.**, IČO: 09062831, se sídlem Radlická 112/22, Smíchov, 150 00 Praha 5, zapsaný ve spolkovém rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. L 73217

Zastoupen: **Mgr. Radimem Kozubem, advokátem**, reg. u ČAK pod č. ev. 16617, Blockchain Legal, advokátní kancelář s. r. o., IČO: 062 97 013, se sídlem Dukelských hrdinů 567/52, Holešovice, 170 00 Praha 7

Námitky proti spojení soutěžitelů dle § 16a odst. 2 zákona o ochraně hospodářské soutěže

JEDNOU

Přílohy: *plná moc zástupce a dále dle textu*

I.
ÚVOD

Stěžovatel se z oznámení o připravovaném spojení soutěžitelů uveřejněného dne 5. 3. 2021 na internetových stránkách nadepsaného úřadu dozvěděl o plánovaném spojení soutěžitelů Raiffeisenbank a.s., se sídlem Praha 4, Hvězdova 1716/2b, PSČ 14078, IČ: 49240901, zapsanou v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. B 2051 (dále jen „**Raiffeisenbank**“) a Equa bank a.s., se sídlem Praha 8 - Karlín, Karolinská 661/4, PSČ 18600, IČ: 47116102, zapsanou v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. B 1830 (dále jen „**Equa bank**“) a Equa Sales & Distribution s.r.o., se sídlem Karolinská 661/4, Karlín, 186 00 Praha 8, IČ: 03200663, zapsanou v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. C 228648, které nadepsaný úřad posuzuje v rámci řízení podle § 16a zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon**“) vedeném pod sp. zn. ÚOHS-S0088/2021/KS (dále jen „**Spojení**“).

Stěžovatel je spolkem sdružujícím české společnosti podnikající v oboru inovativních technologií založených na tzv. distributed ledger technologiích, z nichž je nejznámější blockchain, a v oboru virtuálních měn. Stěžovatel byl založen s cílem hájit zájmy svých členů souvisejících s realizací jejich podnikatelské činnosti. V tomto smyslu se stěžovatel, ve stanovené lhůtě, obrací na nadepsaný úřad s námitkami proti spojení soutěžitelů v rámci Spojení dle § 16a odst. 2 zákona, neboť má za to, že Spojení bude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže.

II.
POSTAVENÍ STĚŽOVATELE

Stěžovatel sdružuje osoby podnikající v inovativním oboru, který je založen na využívání moderních technologií a většina obchodní činnosti členů Stěžovatele probíhá prostřednictvím prostředků komunikace na dálku. Z povahy obchodní činnosti členů Stěžovatele tak vyplývá, že drtivá většina transakcí v rámci obchodní činnosti probíhá bezhotovostně buď v prostředí distributed ledger technologií (např. blockchain) nebo v rámci bezhotovostního bankovního styku, k čemuž je nezbytné pro členy Stěžovatele disponovat bankovním účtem a s ohledem na zákonné požadavky bankovním účtem v České republice (např. § 96 zákona č. 253/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty). Obchodní činnost členů stěžovatele je tak závislá na poskytování bezhotovostních bankovních služeb a podmínkách na trhu těchto bankovních služeb, kterého se Spojení týká. Stěžovatel má za to, že Spojením jsou závažným způsobem dotčeny podmínky, za kterých mohou členové stěžovatele vykonávat svoji obchodní činnost a Spojení a jeho dopady by tak mělo být posouzeno nejen ve vztahu k relevantnímu trhu bankovních služeb, kterého se Spojení přímo týká, ale i ve vztahu k trhu, na kterém působí členové stěžovatele, tedy ve vztahu k propojenému trhu služeb souvisejících s virtuálními měnami.

Stěžovatel dále uvádí, že služby související s virtuálními měnami mohou působit jako konkurenční produkty k tradičním bankovním službám. S pomocí virtuálních měn a jejich sítí je možné udržovat bezhotovostní majetkovou hodnotu (alternativa vedení bankovních účtů) a zároveň provádět přesuny majetkových hodnot mezi jednotlivými uživateli sítě dané virtuální měny (alternativa bezhotovostních platebních transakcí). Záměrně zde nehovoříme o penězích, neboť virtuální měny nejsou penězi v právním slova smyslu, avšak mají stejné ekonomické funkce a jsou tak funkční alternativou k zákonným penězům. Stěžovatel se domnívá, že Spojením bude omezen rozvoj trhu služeb s virtuálními měnami. V tomto smyslu tak jsou členové stěžovatele dotčeni Spojením i v rámci potenciálního omezení souvisejícího trhu s alternativními produkty.

Zákon dle § 16a odst. 2 zákona neomezuje okruh subjektů, které mohou proti spojení soutěžitelů podat námitky. Stěžovatel, byť není účastníkem Spojení ani nepůsobí na přímo dotčeném trhu bankovních služeb, podává tyto námitky jako subjekt zastupující zájmy soutěžitelů působících na propojeném trhu služeb souvisejících s virtuálními měnami, kdy členové stěžovatele jsou v postavení odběratelů služeb na trhu bankovních služeb a zároveň poskytují alternativní služby k bankovním službám. Členové stěžovatele tak jsou Spojením přímo dotčeni.

III.
ZÁVAŽNÝ DOPAD NA TRH SLUŽEB SOUVISEJÍCÍCH S VIRTUÁLNÍMI MĚNAMI

Členové stěžovatele a další osoby podnikající v oboru distributed ledger technologií a virtuálních měn se soustavně a dlouhodobě setkávají s diskriminujícím jednáním ze strany bank v České republice, které spočívá v nedůvodném ukončování smluv o vedení bankovních účtů a odmítání otevření bankovních účtů. Z dlouhodobé zkušenosti členů stěžovatele se jeví jednání bank v České republice jako vysoce koordinované a zaměřené specificky na osoby podnikající v oblasti poskytování služeb spojených s virtuální měnou. Podnikání v této oblasti je sice inovativní a relativně stále nové, nicméně v České republice zcela legální a předvídané řadou zákonů včetně regulace v oblasti opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Přesto osoby poskytující služby s virtuální měnou jsou vystavovány horším podmínkám v přístupu k bankovním službám než jiné stejně regulované subjekty.

Dlouhodobé problémy s přístupem k bankovním účtům způsobují osobám na trhu poskytování služeb souvisejících s virtuální měnou závažné problémy při podnikatelské činnosti, jak při kontaktu s klienty, tak v oblasti plnění zákonných povinností, neboť otevřený bankovní účet je předpokladem řady zákonů včetně daňových. Diskriminační jednání bank tak ve svém důsledku ohrožuje existenci celého trhu české ekonomiky zaměřeného na poskytování služeb s virtuální měnou.

Výše uvedené praktiky, se kterými se členové stěžovatele na trhu bankovních služeb setkávají, stěžovatel detailně popsal v rámci svého podnětu ze dne 21. 11. 2020, kterým se nadepsaný úřad zabýval v rámci řízení vedeného pod sp. zn. ÚOHS-P0609/2020/KD (dále jen „**Podnět**“). Lze tak konstatovat, že výše popsané problémy, kterým členové stěžovatele čelí, jsou nadepsanému úřadu známé z jeho úřední činnosti.

Důkaz: *podnětem k prošetření podezření na jednání narušující hospodářskou soutěž ze dne 21. 11. 2020;*

vyrozuměním ÚOHS ze dne 15. 12. 2020 č.j. ÚOHS-40249/2020/852/PKš.

V rámci Podnětu stěžovatel uvedl a podložil listinnými podklady, že se členové stěžovatele potýkají s výše uvedeným jednáním ze strany bank obecně napříč trhem bankovních služeb (Podnět se týkal skupiny bank, se kterými mají členové stěžovatele přímé zkušenosti a tato skupina bank dosahovala tržního podílu přesahujícího 50 % trhu bankovních služeb). Přitom jedním ze subjektů, který se dlouhodobě dopouští porušování práv členů stěžovatele je účastník Spojení Raiffeisenbank. Z pokusu o jednání mezi stěžovatelem a Raiffeisenbank vyplynulo, že soutěžitel Raiffeisenbank přistupuje k osobám poskytujícím služby spojené s virtuální měnou paušálně a v rámci svých vnitřních předpisů zakazuje poskytování bankovních služeb jakýmkoli osobám poskytujícím služby spojené s virtuální měnou.

Důkaz: *odpovědí na žádost o zahájení jednání ze dne 21. 5. 2020*;

V nedávné době se členům stěžovatele podařilo celkem úspěšně navázat obchodní vztahy s druhým účastníkem Spojení, a to se soutěžitelem Equa bank. U tohoto účastníka Spojení má v současné době řada členů stěžovatele otevřený bankovní účet a zdá se, že spolupráce se dosud i přes dílčí problémy vyvíjí oboustranně slibně.

Stěžovatel se však domnívá, že v důsledku Spojení a získání kontroly soutěžitelem Raiffeisenbank nad soutěžitelem Equa bank dojde ke sjednocení vnitřních postupů soutěžitele Equa bank s vnitřními postupy soutěžitele Raiffeinsenbank včetně paušálního odmítání poskytování bankovních služeb osobám poskytujícím služby s virtuální měnou. V důsledku Spojení tak dojde v rámci trhu bankovních služeb k odchodu soutěžitele, který je ochoten poskytovat bankovní služby osobám poskytujícím služby související s virtuální měnou, přičemž tento soutěžitel bude nahrazen soutěžitelem, který poskytování bankovních služeb osobám poskytujícím služby spojené s virtuální měnou paušálně neumožňuje. Tím s ohledem na velmi rozšířenou praxi v rámci celého trhu bankovních služeb dojde k podstatnému omezení nabídky bankovních služeb pro osoby poskytující služby spojené s virtuální

měnou (která je již dnes nedostačující). S ohledem na celkový stav na trhu bankovních služeb je možné, že odchod soutěžitele Equa bank z trhu bankovních služeb může mít za následek až nemožnost zajištění bankovních služeb pro všechny osoby poskytující služby spojené s virtuální měnou. Dle informací a zkušeností stěžovatele je totiž soutěžitel Equa bank v současné době jediným soutěžitelem na trhu ochotným poskytovat bankovní služby osobám poskytujícím služby související s virtuální měnou.

Dalším důsledkem Spojení a odchodu soutěžitele Equa bank z trhu bankovních služeb bude v návaznosti na omezení možností získat bankovní služby pro osoby poskytující služby spojené s virtuální měnou omezení rozvoje trhu služeb spojených s virtuální měnou. Tyto služby jsou, jak bylo výše popsáno, alternativou ke službám na trhu bankovních služeb a omezení rozvoje trhu se službami souvisejícími s virtuální měnou povede v důsledku ke snížení konkurenčního tlaku na trhu bankovních služeb a tím zejména ke zhoršení postavení spotřebitele. K tomu je třeba podotknout, že trh služeb souvisejících s virtuálními měnami je relativně nový a v současné době ještě ne zcela rozvinutý (zejména s ohledem na obecně nízkou adopci mezi spotřebiteli). Z tohoto důvodu jsou osoby poskytující služby související s virtuálními měnami relativně ekonomicky slabší v porovnání se soutěžiteli působícími na trhu bankovních služeb. Omezováním nabídky bankovních služeb dochází k omezení obchodní činnosti osob poskytujících služby související s virtuálními měnami a tím je omezován rozvoj alternativního trhu k trhu bankovních služeb. Přitom osoby poskytující služby související s virtuální měnou nemají dostatečnou ekonomickou sílu, aby byly schopny omezování nabídky ze strany bank efektivně čelit. V důsledku Spojení toto omezující působení na trh služeb souvisejících s virtuálními měnami bude posíleno a bude dále omezován rozvoj konkurenčního tlaku na trh bankovních služeb.

V souladu s § 17 odst. 1 zákona nadepsaný úřad v rámci řízení o povolení Spojení přihlédne mimo jiné k potřebě zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže, struktuře všech dotčených trhů a vývoji nabídky a poptávky na dotčených trzích. Stěžovatel má za to, že Spojením bude zejména velmi nepříznivě dotčena nabídka bankovních služeb pro osoby poskytující služby spojené s virtuální měnou a dále bude omezen rozvoj alternativního trhu služeb spojených s virtuálními měnami. Přitom je třeba přihlédnout i ke komparativně slabšímu ekonomickému postavení osob poskytujících služby spojené s virtuální měnou vůči soutěžitelům na trhu bankovních služeb a dále k velkým překážkám v přístupu nových soutěžitelů na trh bankovních služeb (zejména složitost získání bankovní licence). Tyto překážky brání rozvinutí trhu bankovních služeb o subjekty k osobám poskytujícím služby související s virtuální měnou vstřícnější.

S ohledem na výše uvedené má stěžovatel za to, že Spojení bude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže ve smyslu § 17 odst. 3 zákona v podobě omezení nabídky služeb soutěžitelům působícím na propojeném trhu služeb souvisejících s virtuálními měnami a zároveň v podobě omezení rozvoje tohoto alternativního trhu a tím omezení konkurenčních tlaků na trhu bankovních služeb.

Výše uvedené je dále třeba posuzovat i v kontextu aktuálního vývoje na trhu bankovních služeb, který prochází nebývalou konsolidací. Kromě Spojení bylo v nedávné době oznámeno i spojení soutěžitele Raiffeisenbank se soutěžitelem ING Bank N.V. se sídlem Nizozemské království, Amsterdam, Bijlmerdreef 106, působící v České republice prostřednictvím odštěpného závodu se sídlem Praha 9, Libeň, Českomoravská 2420/15, IČO 49279866 (viz oznámení nadepsaného úřadu ze dne 19. 2. 2021) a dále lze sledovat dlouhodobou snahu o spojení soutěžitelů MONETA Money Bank, a.s. a Air Bank a.s. Na českém trhu bankovních služeb tak dochází aktuálně k podstatnému poklesu počtu soutěžitelů a s tím i k související homogenizaci podmínek poskytování bankovních služeb. Přičemž minimálně v případě Spojení a výše uvedeného spojení soutěžitele Raiffeisenbank a ING Bank N.V. dochází k odchodu dvou soutěžitelů z trhu, přičemž jsou nahrazováni soutěžitelem, který dlouhodobě a prokazatelně vyvíjí činnost směřující k omezení nabídky bankovních služeb osobám poskytujícím služby spojené s virtuální měnou. Taková konsolidace trhu bankovních služeb dále umocňuje omezující efekt na trhu služeb souvisejících s virtuálními měnami popsaný výše.

IV.
NÁVRH STĚŽOVATELE

S ohledem na výše uvedené má stěžovatel za to, že existují vážné obavy, že Spojení bude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže ve smyslu § 16a odst. 3 zákona a nadepsaný úřad by měl přistoupit k úplnému posouzení Spojení dle § 16 zákona a v této souvislosti vyzvat účastníky k podání úplného návrhu na povolení spojení. V rámci tohoto řízení by měl nadepsaný úřad posuzovat dopady Spojení i ve vztahu k trhu služeb spojených s virtuálními měnami a konkurenčních vztahů mezi trhem bankovních služeb a trhem služeb souvisejících s virtuálními měnami.

Dále má stěžovatel za to, že Spojení bude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže ve smyslu § 17 odst. 3 zákona a nadepsaný úřad by měl Spojení nepovolit.

Alternativně by měl nadepsaný úřad Spojení povolit pouze v případě, že účastníci navrhnout adekvátní závazky ve prospěch zachování hospodářské soutěže ve smyslu § 17 odst. 4 zákona a nadepsaný úřad by měl povolení Spojení podmínit splněním těchto závazků. Takové závazky by z pohledu stěžovatele mohly spočívat zejména ve zrušení vnitřních předpisů soutěžitele Raiffeisenbank zakazujících poskytování služeb osobám poskytujícím služby spojené s virtuální měnou a upuštění od diskriminačních praktik soutěžitele Raiffeisenbank spočívajících v bezdůvodném rušení bankovních účtů a odmítáním poskytování bankovních služeb osobám poskytujícím služby spojené s virtuální měnou.

Stěžovatel žádá nadepsaný úřad o vyrozumění o výsledku řízení o Spojení a o způsobu, jakým bylo přihlédnuto k jeho námitkám v rámci tohoto řízení.

ČKMA, z. s.